

**МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ЦЕНТРАЛЬНА МЕТОДИЧНА РАДА**

МАТЕРІАЛИ

**НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНОЇ ВІДЕОКОНФЕРЕНЦІЇ
ЦЕНТРАЛЬНОЇ МЕТОДИЧНОЇ РАДИ**

**«ДОСВІД ВПРОВАДЖЕННЯ
ЗМІШАНОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ У ЗДМУ,
ТРАЄКТОРІЯ РОЗВИТКУ ТА МІСЦЕ
В СИСТЕМІ ВИЩОЇ МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ»**

26 травня 2021 року

м. Запоріжжя

Д 70

Рекомендовано до друку Центральною методичною радою
Запорізького державного медичного університету
(Протокол № 5 від 27 травня 2021 р.)

Голова редакційної колегії:

Ректор ЗДМУ, професор Колесник Ю.М.

Редакційна колегія:

перший проректор доц. Авраменко М.О.

проректор НППР доц. Моргунцова С.А.

проректор з наукової роботи проф. Туманський В.О.

проректор НПП проф. Візір В.А.

голова Ради з НМЗ та ПК викладачів проф. Резніченко Ю.Г.

голова ЦМК терапевтичних дисциплін проф. Доценко С.Я.

голова ЦМК хірургічних дисциплін проф. Завгородній С.М.

голова ЦМК педіатричних дисциплін проф. Недельська С.М.

голова ЦМК медико-біологічних дисциплін проф. Беленічев І.Ф.

голова ЦМК фізико-хімічних дисциплін проф. Александрова К.В.

голова ЦМК фармацевтичних дисциплін проф. Тржецинський С.Д.

голова ЦМК гігієнічних дисциплін доц. Севальнев А.І.

голова ЦМК суспільних та гуманітарних дисциплін проф. Гребенюк Т.В.

голова ЦМК стоматологічних дисциплін проф. Возний О.В.

Робоча група:

завідувач кафедри МФІНТ проф. Рижов О.А.

секретар ЦМР доц. Демченко В.О.

методист вищої категорії Кіяшко І.О.

методист вищої категорії Лур'є І.К.

керівник ЦДО ст.викл. Дмитрієв В.С.

Д70 **Досвід впровадження змішаної форми навчання у ЗДМУ,**
траєкторія розвитку та місце в системі вищої медичної освіти : матеріали
навчально-методичної відеоконференції Центральної методичної ради
(26 травня 2021 року, м. Запоріжжя). – Запоріжжя, 2021. – 120с.

Матеріали видаються мовою оригіналу.

За достовірність матеріалів відповідальність несуть автори.

УДК 61:378.4(477.64)(063)

© Запорізький державний медичний
університет, 2021

© Видавництво ЗДМУ, 2021

Висновки: В умовах карантину, що обумовлений COVID-19, організація якісного освітнього процесу без хмарних технологій не постає можливим, а вибір освітньої дистанційної технології не має відрізнятися від традиційного за якістю надання освітніх послуг й успішне опанування яких стане основою для професійної безперервної освіти лікарів у майбутньому.

**ДОСВІД ЗАСТОСУВАННЯ СУЧАСНИХ НОВІТНІХ МЕТОДИК
НАВЧАННЯ У ВИЩІЙ ШКОЛІ В ГАЛУЗІ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я
НА МУЛЬТИДИСЦИПЛІНАРНІЙ КАФЕДРІ КЛІНІЧНОЇ ЛАБОРАТОРНОЇ
ДІАГНОСТИКИ ЗАПОРІЗЬКОГО ДЕРЖАВНОГО МЕДИЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ**
Павлов С.В., Баранова Л. В., Бурлака К.А.

Реалізація моделі навчально-педагогічної системи безперервної професійної підготовки майбутніх лікарів-лаборантів в умовах всесвітньої пандемії коронавірусної хвороби **COVID-19**, спричиненої SARS-CoV-2, передбачає оптимізацію змісту та структури навчальних програм дисциплін фундаментальної та фахової підготовки, вибір відповідних технологій та методик навчання, розроблення методичного забезпечення навчального процесу, створення мультимедійних освітніх продуктів для забезпечення розуміння складних процесів в умовах реалізації змішаної форми навчання у вищій школі. Дуже важливо знайти оптимальний варіант у застосуванні інноваційних педагогічних технологій, який би органічно та гармонійно поєднав усе найкраще із закордонного та українського педагогічного досвіду з урахуванням особистих та суспільних потреб, можливостей різнорівневих навчальних закладів та особливостей медичного фаху.

Треба зазначити, що інноваційні технології швидко увійшли в усі галузі нашого життя. В зв'язку з цим виникає нагальна потреба використання комп'ютерної техніки та різних освітніх платформ під час вивчення багатьох дисциплін у вищій школі. Стрімкий розвиток інформаційних процесів в сучасному суспільстві безпосередньо впливає і на систему освіти. Вивчення окремих дисциплін чи окремих тем з використанням інноваційних технологій, комп'ютерної техніки та найсвіжішої інформації, взятої з мережі Internet, – один із способів оптимізації та урізноманітнення навчально-виховального процесу студентів. Під інноваціями в широкому сенсі розуміється використання нововведень у вигляді нових технологій, видів продукції і послуг, організаційно-технічних і соціально-економічних рішень виробничого, фінансового, комерційного, адміністративного або іншого характеру.

Дискусії навколо проблеми новітніх дистанційних технологій у вищих навчальних закладах не вщухають у науково-педагогічній літературі. Якщо раніше серед основних традиційних технологій навчання виділялися лекції, практичні заняття, лабораторні роботи, семінарські заняття, то зараз, у результаті великої кількості нововведень, виділяють значно складніші форми, які здатні задовольнити цікавість найдопитливішого та найбільш інтелектуально розвиненого студента,

Головний вектор сучасного розвитку вищої медичної освіти в Україні визначається загальним спрямуванням вітчизняної вищої школи на входження в загальноєвропейський і світовий освітній простір, гармонізацію національних і міжнародних стандартів вищої медичної освіти, відбувається заміна освітньої парадигми, пропонується новий зміст, підходи, педагогічний менталітет. Завдяки інформаційним технологіям відкриваються нові перспективи для підвищення ефективності освітнього процесу, для формування фахових компетентностей майбутніх лікарів-лаборантів, а саме: здатності виявляти компетенції до абстрактного мислення, аналізу та синтезу отриманої професійної інформації; знання та розуміння проблем медичної діагностики, матеріально-технічного забезпечення устаткування діагностичної лабораторії; менеджменту якості медичних послуг; здатності виконувати загальноклінічні, гематологічні дослідження з метою діагностики хвороб, оцінки їх перебігу, ефективності лікування та прогнозу; вміння

виконувати біохімічні дослідження, інтерпретувати їх результати; майстерності виконувати мікробіологічні, вірусологічні та імунологічні дослідження для виявлення етіологічних чинників хвороб і оцінки санітарно-бактеріологічного стану довкілля; здатності виконувати лабораторні дослідження та діагностувати паразитарні інвазії; здатності виконувати гістологічні та цитологічні дослідження, інтерпретувати їх результати, основ функціонування сучасної медицини на різних рівнях; розуміння особливості світової та національної лабораторної діагностики, їх інституційної структури; обґрунтування напрямів розвитку менеджменту медичних діагностичних лабораторій; застосування комп'ютерних технологій та програмного забезпечення з обробки даних для вирішення медичних завдань з діагностики різних захворювань, аналізу інформації та підготовки аналітичних звітів; самостійне виявлення проблеми при аналізі конкретних ситуацій, пропонування способи їх вирішення; аналіз функціонування та розвитку діагностичної лабораторії, оцінку їх конкурентоспроможності.

Викладачі кафедри клінічної лабораторної діагностики (КЛД) Запорізького державного медичного університету реалізують інноваційні методики навчання – описані в сучасній науковій та навчально-методичній літературі, найпоширенішими серед таких методів є метод проектів, групові обговорення, «мозковий штурм», баскет-метод (метод навчання на основі імітації ситуації), тренінг-навчання, практичний експеримент, тощо. Характерною ознакою інтерактивного навчання є постійна, активна взаємодія усіх учасників навчального процесу. Аналізуючи свої дії та дії своїх партнерів, кожен може оцінити та навчитися більш мобільному реагуванню на змінення клінічної ситуації, більш усвідомлено засвоювати необхідні знання та вміння, відчувати себе в умовах, максимально наближений до майбутньої професійної діяльності лікаря.

Кафедра клінічної лабораторної діагностики є мультидисциплінарною кафедрою, на якій викладається 16 дисциплін.

Впровадження нових технологій в навчальний процес вищої школи завжди вважалось прогресивним кроком і підвищувало мотивацію навчання, для цього:

1. Створено предметно-орієнтовані навчально-інформаційні середовища, електронні ресурси кафедр ЗДМУ, які дозволяють використовувати мультимедійні засоби, системи гіпермедіа, електронні підручники та інші види навчально-методичного забезпечення студентів;
2. Проводиться освоєння засобів комунікації (комп'ютерної мережі, телефонного, телевізійного, супутникового зв'язку для обміну інформацією);
3. Відбувається навчання правил і навичок "навігації" в інформаційному просторі;
4. Проводиться розвиток дистанційної освіти, змішана форма навчання в ЗДМУ відбувається на освітній платформі Microsoft Teams.

Заняття під час дистанційного навчання має певні особливості. Насамперед, це віртуальна зустріч, а не реальна. Хоч перелаштуватися на дистанційне навчання може бути важко, проте новітні методи дають можливість ненав'язливо та креативно продовжувати освітній процес.

Дистанційні методи – це методи, що передбачають зростання ролі студента в освітньому процесі, зміщення центру (фокусу) навчального процесу від педагога до студента; посилення функції підтримки студента, допомоги йому в організації індивідуального навчального процесу; можливість зворотного зв'язку педагога вищої школи з кожним студентом у процесі використання навчальних технологій на освітній платформі Microsoft Teams. Як ж інноваційні технології використовуємо ми на кафедрі КЛД? Це на самперед:

- 1) інтерактивні методи викладання;
- 2) використання технічних засобів навчання (комп'ютерних та мультимедійних, мережі Internet) для контролю знань, зберігання і використання навчальних матеріалів.

Лекції проходять дистанційно на платформі Microsoft Teams, в спеціально підготовлених та технічно забезпечених лекційних аудиторіях за розкладом навчального відділу.

Аудиторні заняття відбуваються відповідно до епідеміологічної ситуації в регіоні, тобто коли Запорізька область відносилась до жовтої зони, то заняття з дисциплін на кафедрі проводили традиційно в аудиторіях університету з дотриманням всіх протиепідеміологічних заходів, з погіршенням ситуації студенти перейшли на дистанційне навчання. На кожне заняття, викладач готує письмові завдання, тести, ситуаційні задачі, які можна відправити кожній групі окремо, а також, навидь дати індивідуальні завдання для кожного студента. Все заняття проводиться з повною візуалізацією протягом всього освітнього часу, можливе обговорення не тільки теми заняття, але й проблематики медичного випадку, обговорення та оцінка результатів діагностичних тестів на різні маркери захворювань, чи біохімічних процесів що відбуваються в організмі.

Під час заняття доречно використовувати прийоми ілюстрації та демонстрації за допомогою інтерактивних порівняльних таблиць, алгоритмів, фотографій препарату, презентацій, відеороликів тощо. Якщо за темою заняття необхідно виконати практичну роботу, звичайно в дистанційному режимі, це не можливо, тому викладачі кафедри зняли навчальні відео фільми, в яких дуже чітко і доступно показаний весь процес практичної роботи. Також завжди обговорюються клініко-діагностичне значення методів дослідження.

Хотілось би відзначити, що в Microsoft Teams дуже зручно планувати свій час роботи, викладач створює команди із груп студентів, та виставляє в календарі свої заняття, згідно за розкладом, також можливо додавання інших викладачів кафедри, що дає можливість спільного обговорення цікавих медичних тем та проблем. Використання проблемного методу навчання під час проведення практичних занять передбачає самостійне оволодіння знаннями у процесі вирішення пізнавальних проблем, розвиток самостійного мислення і пізнавальної активності студентів.

Висновки. Отже, використання різних видів інноваційних вправ на заняттях навіть з різних дисциплін дає можливість доповнити їх різноманітною інформацією, а різноманітні види діяльності викликають у студентів інтерес і заохочують їх до навчання.

Процес формування умінь і навичок стає набагато результативнішим, якщо організувати навчання у співробітництві, яке ґрунтується на спільній діяльності та взаєморозумінні викладача та студента. Саме таке навчання з використанням інтерактивних технологій сприяє формуванню ключових компетентностей студентів, підвищує краще оволодіння професійними навичками, зміцнює віру у власні здібності, стимулює активність і творчість.

ДОСВІД ЗАСТОСУВАННЯ ДИСТАНЦІЙНИХ ФОРМ НАВЧАННЯ З АКЦЕНТОМ НА ФОРМУВАННЯ КЛІНІЧНОГО МИСЛЕННЯ СУЧАСНОГО МАГІСТРА ФАРМАЦІЇ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ ЗАПОРІЗЬКОГО ДЕРЖАВНОГО МЕДИЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ

Крайдашенко О.В., Свинтозельський О.О.

Ключові слова: дистанційна освіта, магістр фармації, клінічне мислення.

Вступ. Глобальні зміни в освітньому процесі викликані пандемією COVID-19 вимусили навесні 2020 року як закордонні, так і українські навчальні заклади терміново впроваджувати дистанційні форми навчання як єдино можливі у зв'язку з введенням жорстких карантинних обмежувальних заходів. А перехід освітнього процесу на дистанційну форму навчання, це насамперед навчання з використанням інтернет-технологій. Загалом воно потребує значно більше часу на підготовку до заняття, а далі – на виконання завдань їх перевірку та аналіз, що сформувало нові виклики в педагогічній роботі.